3.ª Epoko * N.° 88 Septembro * 1924

LA SUNO HISPANA

Organo de la hispanaj esperantistoj * Organo de los esperantistas españoles

UNUA KONGRESO
Primer Congreso

DE LA FEDERACION ESPERANTISTA LEVANTINA EN CHESTE (VALENCIA)

SUB LA PROTEKTADO DE LA URBESTRADO
bajo el protectorado del Ayuntamiento

La 19-an kaj 20-an de Oktobro 1924ª
Los días 19 y 20 de octubre 1924

Niaj viglaj samideanoj el Cheste, interkonsente kun la Aganta Komitato de la Federacio, penadis aranĝi tiun-ĉi kongreson, kiu kredeble estos la unua stupo de nia organiza regiona movado, kun la celo varmigi la entuziasmon de niaj samideanoj kaj plenumi la decidojn de la Kongreso de Bilbao pri regiona organizado kaj tiun de la Universala Kongreso en Vieno, rilate al la transiro de la propaganda epoko al la dua periodo praktika de Esperanto.

Ambaŭ komitatoj kore invitas ĉiujn samideanojn ĉeesti nian unuan kunvenon, kiu promesas veran sukseson laŭ la efika laboro de la L. O. K. kiu antigis sindonan apogon de ĉiuspecaj aŭtoritatoj, ĉefe de la Urbestro, kiu tre varme akceptis la ideon kaj faciligis ĉiumaniere la efektivigon de la kongreso. La Urbestraro regalos la gastojn per lunĉo kaj oficiala bankedo, kaj la urba muzikistaro ludos la himnon *La Espero*.

La vizitontoj sendu la aliĝon al la *Federación Esperantista Levantina*, strato Mar, 23, Ateneo Científico, Valencia, aŭ rekte al la L. O. K. strato María Carbonell, 3, Cheste (Valencia).

¡¡¡Esperantistoj, aliĝu tuj!!! Kotizaĵo senpaga.

Nuestros activos samideanos de Cheste, de acuerdo con el Comité Ejecutivo de la Federación, han organizado este congreso, que seguramente será el primer escalón de nuestro movimiento regional de organización, con el fin de caldear el entusiasmo de nuestros samideanos y cumplir las decisiones del Congreso de Bilbao, acerca de organización regional y la del C. U. de Viena, relativa a la transición de la época de propaganda, al segundo período práctico de Esperanto.

Ambos comités invitan cordialmente a todos los correligionarios para que asistan a nuestra primera reunión, la que promete ser un verdadero éxito, a juzgar por el eficaz trabajo del C. L., que ha obtenido el desinteresado apoyo de todas las autoridades, en especial del Alcalde, quien acogió la idea con gran calor y ha facilitado por todos los medios la realización del congreso. El Ayuntamiento obsequiará a los huéspedes con un lunch y banquete oficial, y la banda municipal interpretará el himno *La Esperanza*.

Los que deseen asistir envíen sus adhesiones a la *Federación Esperantista Levantina*, calle del Mar, 23, Ateneo Científico, Valencia, o directamente al Comité local organizador, calle de María Carbonell, 3, Cheste (Valencia).

¡¡¡Esperantistas, inscribios en seguida!!! Inscripción gratuita.

XVIa Universala Kongreso de Esperanto en Vieno

Mi multe memoras pri la *Kongresa Amuzaĵo* originala de mia amiko Mikaelo Arabeno, ĉar se mi estus devigata priskribi fidele kaj detale la impreson personan, kiun al mi kaŭzis la XVIa, certe mi estus devigita transkribi tie-ĉi kelkajn frazojn el tiu verko de Arabeno, kiujn elparolas la personoj de li elpensitaj.

Mia itala amiko portretis, tia estas la vorto, en tiu produktaĵo, la karakterojn de la diversklasaj ĉeestantoj en la universalaj kongresoj de esperanto. Kompreneble Arabeno pentris tipajn karakterojn de kongresanoj, sed en tiu-ĉi kongreso tiuj tipaj personoj perdis iliajn specialajn karakterojn, ĉar ĉiuj aŭ preskaŭ ĉiuj vienkongresanoj devenis rolludantaj la personaron de la Kongres-amuzaĵo.

Efektive, la tipa kongresano kiu ne estas kontenta pro tio ke la L. K. K. ne bone aranĝis la datojn, horojn kaj ĉambrojn por la diversaj fakkunsidoj, estis fidele reprezentata per amaso da kongresanoj; la tipa kongresano, kiu montras sian ĉagrenon ĉar la L. K. K. forgesis ian mendon pri hotelo, dormoĉambro aŭ modesta loĝado, estis tiel ĝenerala ke, mi povas diri multenombriĝis. Unuvorte, dekstren kaj maldekstren oni aŭskultis plendojn pri ĉio. Eĉ la ĉiusemajna esperanta gazeto Esperanto Triumfonta pli malpli kaŝite en ĝiaj raportoj pri la XVIa ankaŭ reespegulas tiujn impresojn.

Nur mia amiko S-ro. Arabeno montriĝis ĉiam kaj ĉie tre kontenta kaj ekridema... Kompreneble, ĉar li konstatis ke lia verko atingis en tiu-ĉi kongreso pli grandan sukceson ol iam li povis imagi.

Malgraŭ tio mi volas defendi la Lokan

XVI.° Congreso Universal de Esperanto en Viena

Al escribir esta reseña, mucho me acuerdo del *Juguete Cómico Congresista*, original de mi amigo Miguel Arabeno, ya que si me viese obligado a describir fielmente y al detalle la impresión personal que me ha causado el XVI°, ciertamente me vería impelido a transcribir aquí algunas frases de la obra de Arabeno, puestas en boca de los personajes inventados por él.

Mi italo amigo ha retratado, esta es la frase, en aquella producción, los caracteres de la diversa clase de asistentes a los congresos universales de Esperanto. Naturalmente, Arabeno dibujó caracteres típicos de congresistas, pero en el congreso actual esos personajes típicos han perdido su especial carácter, puesto que todos o casi todos los congresistas de Viena se han convertido en actores de la comedia citada.

En efecto: el tipo de congresista que está disgustado porque el Comité Local no ajustó conforme la fecha, hora y sitio para las diversas secciones y reuniones, se hallaba fielmente representada por una gran masa de congresistas; el tipo de congresista que muestra su disgusto, porque el Comité Local olvidó su encargo sobre el hotel, la habitación para dormir o el modesto alojamiento, ha sido tan general, que puedo asegurar era numerosísimo. En una palabra: a derecha e izquierda se escuchaban quejas por todo. Hasta el semanario esperantista *Esperanto Triumfonta*, más o menos embozadamente, en sus reseñas acerca del XVI° también reflejaba estas impresiones.

Únicamente mi amigo Arabeno se mostraba siempre y en todas partes muy gozoso y sonriente... Claro, porque pudo observar que su obra alcanzó en este Congreso un éxito tan grande cual jamás pudo él imaginar.

Ello, no obstante, yo quiero defender

Kongresan Komitaton de la XVI[a] ĉar estas tute neeble, post dekkvin universalaj kongresoj okazintaj jam pli mal pli bone aranĝitaj, organizi alian pli bonan ol la pasintaj. Pri tiu afero la komparo ĉiam estas malamiga, kaj ni devas nur konsideri ke la cirkonstancoj ne ĉiam estas favoraj por la organiza komitato. Mi estas konvinkita ke en tiu-ĉi momento, kiam ni ne scias ankoraŭ ĉu la venontan jaron ni povos kunveni en iu ajn kongresurbo, multaj el tiuj, kiuj plendis pri la malbona organizado de la XVI[a], estus tre kontentaj se la sama organiza komitato kaj la urbo Wien estus invitontaj la esperantistojn por denove kunveni en tiu belega ĉefurbo por la venonta jaro.

Do, ni devas montri nian dankemecon al la L. K. K. el Wien, ĉar mi tute sincere opinias ke, se ĝi ne sukcesis plenumi la dezirojn de la partoprenantoj la deksesan, ĝi ne estas kulpa, tiel ke ni ne rajtas pensi nek dubi ĉu ĝi faris la tutan eblon por komplezi ĝiajn gastojn.

Ankaŭ mi volas aldoni ke, ni ne devas esti tro postulemaj rilate al tiu afero en tiu-ĉi momento, ĉar se ni tiel akre kritikas la organizajn komitatojn de la universalaj kongresoj de esperanto, ni riskas ke en venontaj jaroj, la invitoj estos maloftaj pli kaj pli. Kontraŭe, mi opinias ke ni devas kuraĝigi la venontajn organizajn komitatojn per aplaŭdo al la estintaj, okaze de iliaj seninteresaj klopodoj kaj sindonemo.

Tamen, la kongresa programo efektiviĝis tute prezice laŭ oni anoncis, kaj tiuj, kiuj bone antaŭlegis ĝin havis okazon por antaŭscii pri ĝia enhavo kaj ordo.

Mi povas certigi ke ni la hispanoj restis tre kontentaj pri la kongreso, ĉar la mirindaĵoj de la Urbo, la bona emo de la Ĝenerala Sekretario, kaj la komplezemo

al Comité Local del XVI°, porque es imposible totalmente, después de quince congresos universales, mejor o peor organizados, organizar otro mejor que los pasados. En este asunto las comparaciones siempre son odiosas, y nosotros debemos considerar solamente que no siempre son favorables para el comité organizador. Yo estoy convencido de que en este momento, cuando aún no sabemos si el año que viene nos podremos reunir en tal o cual ciudad donde celebrar congreso, muchos de los que se quejaron de la mala organización del XVI°, se darían con un canto en el pecho, si el mismo comité organizador y la ciudad de Viena invitaran a los esperantistas para reunirse nuevamente en tan hermosa capital para el año venidero.

Así, pues, debemos demostrar nuestro agradecimiento al Comité Local del Congreso de Viena, pues yo opino con toda sinceridad, que si no consiguió colmar los deseos de los que tomaron parte en el décimosexto, él no es culpable, ya que no debemos pensar ni dudar siquiera de que hizo todo lo que pudo por complacer a sus invitados.

También quiero añadir que no debemos ser muy exigentes sobre el particular en este momento, puesto que si tan acremente censuramos a los comités organizadores de los congresos esperantistas, corremos el riesgo de que en los años venideros las invitaciones sean cada vez menos frecuentes. Por el contrario, entiendo que debemos alentar a los comités organizadores futuros, aplaudiendo a los anteriores con motivo de sus desinteresados trabajos y desprendimiento.

Sin embargo, el programa del Congreso se cumplió con escrupulosidad según se anunció, y aquellos que de antemano lo leyeron bien, tuvieron ocasión de enterarse previamente de su orden y contenido.

Yo puedo asegurar que nosotros, los españoles, quedamos muy contentos del Congreso, pues las cosas admirables de la ciudad, el bondadoso carácter del Se-

de la gevienanoj, kontentigis nin tiel bone ke ni ne scias kiel esprimi niajn dankojn al ili.

S-ro Majoro Mangada, partoprenis, kiel oficiala delegito de Hispana Registaro, la Solenan Malferman Kunsidon de la XVI[a] Universala Kongreso de Esperanto, kaj faris elokventan salutparoladon je la nomo de la hispanaj aŭtoritatoj; ankaŭ paroladis en la kongresaj kunsidoj kaj en tiuj de la Universala Esperanto-Asocio, kaj estis unu el la paroladistoj (kiel reprezentanto de la hispana lingvo) kiuj partoprenis en la elmontra pruvo de la taŭgeco de Esperanto pere de senfadena telefonio.

S-ro. Gracia kaj liaj sep kamaradoj el Bilbao, bone amuziĝis, babiladis kaj vidiĝis en ĉiuj festoj, ĉu oficialaj ĉu ne oficialaj, tiel ke oni povas diri ke ili bonege reprezentis nian hispanan karakteron.

Geedzoj Azorin, el Cordoba, ankaŭ plezure trairis la urbon, vizitantaj magazenojn, promenejojn, muzeojn k. t. p.

La katalunojn mi ne vidis, ĉar la grandeco de Wien malpermesis al mi tion, tamen mi scias ke almenaŭ unu el ili ĉeestis la kongresurbon, ĉar mi konatiĝis kun li dum la vojaĝo.

Pri ni la valencianoj, kion diri? S-ro. Llorens, kuracisto kaj delegito, de U. E. A. en Pedralva, sin okupis pri kuracista fako, kaj pri filologio. Li vizitis hospitalojn, ĉeestis specialajn konferencojn pri medicino, kaj perfektiĝis, laŭ li diris, en la lernado de germana lingvo, per babilado kun esperantistoj el la provincoj kie pli pure kaj korekte oni parolas germanan lingvon.

Kaj pri vi—demandos al mi la legantoj—Pri mi nur povas diri ke mi pasigis la tutan kongreson subskribanta mian signon sur la folioj de la kajeroj kiuj multenombraj esperantistoj prezentis al mi pe-

cretario general, y la complacencia de los vieneses nos dejaron tan satisfechos, que no sabemos cómo agradecerles tan generosa hospitalidad.

El comandante señor Mangada tomó parte, como delegado oficial del Gobierno español, en la solemne sesión de apertura del XVI° Congreso Universal de Esperanto, pronunciando un elocuente discurso de salutación en nombre de las autoridades españolas; asimismo pronunció otros discursos en las sesiones del Congreso y en las que celebró la Asociación Universal Esperantista, y fué uno de los oradores (representando el idioma castellano), en la prueba demostrativa de lo utilísimo y adecuado que resulta el Esperanto en la telefonía sin hilos.

El Sr. Gracia y sus siete camaradas de Bilbao se divirtieron, charlaron y se les vió en todas partes, en todas las fiestas, tanto oficiales como no oficiales, tanto, que bien se puede decir de ellos que representaron dignamente el donaire hispano.

Los señores de Azorín, de Córdoba, también recorrieron la ciudad alegremente, visitando almacenes, paseos, museos, etcétera.

A los catalanes no les vi, porque la grandiosidad de Viena me lo impidió; sin embargo, me consta que, al menos uno de ellos, acudió a la ciudad del Congreso, porqne le conocí en el viaje.

De nosotros, los valencianos, ¿qué decir? El Sr. Lloréns, médico y delegado de la U. E. A. en Pedralva, se ocupó en asuntos profesionales y filológicos. Visitó hospitales, asistió a conferencias especiales sobre medicina y se perfeccionó, según dijo, en el estudio del alemán, por medio de continua charla con un esperantista de las provincias en las que más pura y correctamente se habla la lengua alemana.

¿Y acerca de usted?—me preguntarán los lectores.—De mí, sólo puedo decir que he pasado todo el Congreso estampando mi firma en las hojas de los cuadernos que numerosos esperantistas me

tantaj de mi spiritan penson kaj subskribon. Tio dependas de mia antikva partoprenado en la unuaj kongresoj kaj de la interkonatiĝo kun malnovaj esperantistoj ĉu gravaj ĉu negravaj. Eĉ estis austria kongresano kiu kun granda intereso volis fotografi min, ĉar laŭ li, mi estas vere hispana tipo. Kiam tiu fotografamanto konfesis al mi tion, mi iomete hontis kaj ruĝigis, sed vole ne vole, mi devis komplezi mian alparolanton.

presentaban suplicándome un pensamiento y una firma. Esto tiene su origen en mi activa participación en los primeros congresos y en los conocimientos con antiguos esperantistas más o menos sobresalientes. Hasta hubo un congresista austriaco que con gran interés se empeñó en fotografiarme, porqne, según él, mi tipo era el genuinamente español. Cuando aquel aficionado a la fotografía me confesó la causa de su empeño, me ruboricé y senti algo de vergüenza, pero, quieras o no quieras, tuve que complacer a mi interlocutor.

Ankaŭ mi min okupis dum la tagoj de la kongreso kolekti miajn privatajn impresojn pri ĝi por sendi ilin al la valenciaj ĵurnaloj kaj al La Suno Hispana.

También me ocupé durante los días del congreso en coleccionar mis impresiones personales acerca de él, para enviarlas a los diarios de Valencia y a La Suno Hispana.

Merkredo, 6 aŭgusto.—Merkredo estis la tago de la alveno de la plej multaj kongresanoj. Ili venis amase el ĉiuj direktoj kaj el ĉiuj landoj.

Miércoles, 6 agosto.—El miércoles fué el día de la llegada del mayor número de congresistas. Llegaban en masas por todas las líneas, procedentes de todos los países.

Matene mi vizitis la kongresejon por ricevi miajn dokumentojn, sed oni petis min atendi ĝis posttagmezo. Intertempe mi rigardis kun aliaj samideanoj kelkajn vidindaĵojn de Wien, kaj posttagmeze mi denove provis ricevi miajn dokumentojn. Sed, kiel mi supozis, estis jam neeble atingi la kongresoficejon: amaso da homoj estis atendanta antaŭ la sekretariejo.

Por la mañana visité la oficina del Congreso con objeto de recibir mis documentos, pero se me suplicó que esperase hasta primera hora de la tarde. Por hacer tiempo, visité con algunos camaradas algunas bellezas de Viena, y, después de comer, nuevamente intenté recibir mis papeles. Pero, como supuse, era ya imposible acercarse a la Secretaría; una multitud de personas se hallaban esperando lo mismo a la puerta de dicha oficina.

Vespere mi revenis por la interkonatiĝa vespero. Sed ĝi ne okazisis. Anstataŭ ĝi estis unua reciproka salutado de la kongresanaro.

Después de cenar volví para asistir a la invitación para la presentación y conocimiento recíproco de los asistentes inscritos. Pero este acto no tuvo lugar. Le sustituyó parecida solemnidad llamada oficialmente *Primer saludo recíproco de los congresistas.*

Do mi estis devigata iri en *Prater*'on por renkonti tie la kongresanojn.

Ante el cambio, me vi precisado a acudir al *Prater*, con objeto de encontrarme allí con los congresistas.

Granda bruego tie: Karuseloj, artefaritaj montoj, valoj, grotoj, amuzaj fervojoj, boatoj, kaj bruo, bruego!

Enorme barullo allí: ¡carruseles, montañas rusas, bailes, grutas, ferrocarriles, barquillas, y ruido, mucho ruido!

Jam de la unua tago, la lokaj jurnaloj

Desde el primer día los periódicos lo-

el Wien raportas pri nia kongreso. Inter ili mi povas citi *Wiener Allgemeine Zeitung* kaj *Illustriertes Wiener Extrablat* kiuj salutis la alvenintojn kaj deziris bonan restadon en Wien al la kolektiĝintaj kongresistoj.

Ĵaŭdo, 7 aŭgusto.—La programo anoncis por la 7 aŭg. matene je la 10 horo *internan malfermon de la kongresa laboro.*

La mezgranda salono de *Koncert-Haus* kie la Interna Malfermo estis okazonta, baldaŭ pleniĝis.

Je la 10'20 h. D-ro. Privat leviĝas kaj klarigas ke la unuaj tri tagoj de la kongreso estas dediĉataj al la kunsidoj de komitatoj kaj de fakasocioj, kaj ke la kunsidoj de la kongreso mem komenciĝos nur dimanĉon. Li diras ke tiu nova aranĝo estas farata sub respondeco de la Loka Komitato, kaj li proponas tuj nun okazigi la ĝeneralan kunvenon de la Universala Esperanto-Asocio.

Post akcepto de lia propono, li salutis la amikojn de U. E. A. kaj speciale ĝian honoran membron S-ino Zamenhof, kiu ĉeestas kun sia filino (Grandaj aplaŭdoj).

Li parolis pri la budĝeto, pri servoj de delegitoj, pri la celo de U. E. A., pri jarlibro, gazeto, radio k. t. p. Tuŝante la temon radiotelefonio li komunicas, ke la intereso de la esperantistaro por propra radiostacio esperantista estas granda, kaj ke la propra stacio eble jam baldaŭ efektiviĝos.

Poste parolis S-roj Fischer, Isbrücker, Mangada, Kenn, Krüger kaj aliaj pri diversaj temoj; kaj per lasta parolado de D-ro. Privat finiĝis la kunsido.

La saman tagon okazis fakkunsidoj pacifista, fervojista, blindulá, komercista, poŝtoficista, katolika, studenta, k. t. p.

cales de Viena publican reseñas acerca de nuestro Congreso. Entre ellos, puedo citar al *Wiener Allgemeine Zeitung* y al *Illustriertes Wiener Extrablat*, los cuales saludan a los recién llegados y desean feliz estancia en Viena a los congresistas reunidos.

Jueves, 7 agosto.—El programa había anunciado para el 7 de agosto, a las diez de la mañana, la sesión de apertura no oficial de los trabajos del Congreso.

El salón ordinario del *Koncert Haus*, en el que se habia de celebrar el acto, se llenó inmediatamente.

A las 10'20, el Dr. Privat se levanta y hace la aclaración de que los tres primeros días del Congreso serán dedicados a las reuniones de los comités y de las secciones, y que las reuniones del Congreso, propiamente dicho, comenzarán el domingo. Dice que esta nueva disposición ha sido tomada bajo la exclusiva responsabilidad del Comité Local, y propone que inmediatamente se celebre la reunión general de la Asociación Universal Esperantista.

Después de aceptada la proposición, el señor Privat saludó a los amigos de U. E. A. y especialmente a su miembro honorario la señora Zamenhof, que asiste con su hija. (Grandes aplausos).

Habló acerca de la liquidación, de los servicios de los delegados, del objetivo de U. E. A., del anuario, del periódico, de la radio, etc. Tocando el tema de la radiotelefonía, comunicó que el interés de los esperantistas por una propia estación radiotelefónica es grande y que la estación expresada, pronto será un hecho.

Después hablaron los Sres. Fischer, Isbrücker, Mangada, Kenn, Krüger y otros, sobre distintos temas y, últimamente, el Sr. Privat, terminando con este discurso la sesión.

El mismo día tuvieron lugar reuniones de pacifistas, ferroviarios, ciegos, comerciantes, oficinistas postales, católicos, estudiantes, etc.

Vendredo, 8 aŭgusto.—La programo anoncis por tiu-ĉi tago pli ol dudek fakkunsidoj, kaj kiel specialan aranĝon lumbildparoladon pri *Maks kaj Moric;* kaj krome la kabaredan prezentadon de *Vesperto.* Mi uzis la tagon por viziti kelkajn muzeojn kaj la iaman imperiestran somerrestadejon kastelo Schönbrun, kun samideanaj amikoj.

Posttagmeze mi aĉetis la trian numeron de *Kongresa Bulteno* oficiala organo de la XVI[a] Universala Kongreso de Esperanto en Vieno, ĉar ĝis tiu momento mi ne vidis ĝin vendi. Mi pagis por unu ekzemplero 3.000 aŭstriajn kronojn, proksimume laŭ la tiutempa monkurso 0'30 pesetojn hispanajn.

Tiu bulteno estis sufiĉe bone redaktita, sed kvankam ĝi estis 6 paĝa, tamen escepte malmultaj diversaj informoj pri la fakaj kunsidoj, la cetero enhavis literaturajn artikolojn kaj komercajn anoncojn.

Vespere estis en la sama salono kie okazis la interna malferma kunsido, radioprezentado laŭ speciala interkonsento kun radiostacio de Wien. En la stacio diversnaciaj esperantistoj estis parolantaj kelkajn frazojn unue en sia gepatra lingvo kaj poste en Esperanto. En la salono estis starigita akceptilo kaj du megafonoj por laŭtigi la sonon de la paroloj, por ke ĉiu ĉeestanto povu ilin aŭskulti.

Sabato, 9 aŭgusto.—Posttagmeze granda amaso da kongresanoj pilgrimis al Hotelo Hammerand en la oka kvartalo, kie estis okazonta la senvualigo de memortabulo je honoro de Zamenhof, fiksita sur la fasado de la hotelo. Paroladis S-roj. Schröder, Privat kaj Bujvid el Krakow kiel samlandano de la majstro.

La memortabulo estis farita el griza marmoro kaj portis la jenan surskribon:

Viernes, 8 de agosto.—El programa anunciaba para este día más de 20 reuniones particulares y especialmente una conferencia con proyecciones sobre *Maks y Moric* y, además, la representación de la comedia de cabaret *El Murciélago.* Yo ocupé el día recorriendo algunos museos y la que fué residencia imperial veraniega, castillo de Schönbrun, con otros camaradas amigos.

Por la tarde compré el tercer número del *Boletín del Congreso*, órgano oficial del XVI[o] Congreso Universal de Esperanto en Viena, pues hasta este momento no le vi vender. Pagué por un ejemplar 3.000 coronas austriacas, aproximadamente, según el curso a la sazón, treinta céntimos españoles.

El mencionado boletín estaba bastante bien redactado, pero aunque constaba de seis páginas, sin embargo, excepción hecha de algunas pocas informaciones sobre las secciones del Congreso, lo demás eran artículos literarios y anuncios comerciales.

Por la tarde, en el mismo salón donde tuvo lugar la apertura extraoficial del Congreso, se celebró una presentación radiotelefónica de acuerdo con la estación central de Viena. En dicha central, esperantistas de diversas nacionalidades pronunciaron unas frases, primero en su lengua patria, y a continuación en Esperanto. En el salón se había establecido un aparato receptor con dos megafonos para elevar el sonido de las palabras a fin de que todos los asistentes pudieran oirlas.

Sábado, 9 de agosto.—Por la tarde, multitud de esperantistas se trasladaron al Hotel Hammerad en el barrio octavo, donde había de celebrarse el acto de descubrir la lápida que en honor de Zamenhof se había colocado en la fachada del hotel. Pronunciaron discursos los señores Schröder, Privat y Bujvid de Cracovia, como paisano del maestro.

La lápida era de mármol gris con la siguiente inscripción:

Dr. Lazar Ludwig Samenhof
1859-1917
dem die Menschheit die Hilfssprache
Esperanto
zu verdanken hat, wohnte in dem Jahren
1886 und 1897 in diesem Hause

(traduko)

D-o. Lazaro Ludoviko Zamenhof
1859-1917
al kiu la homaro dankas la helplikgvon
Esperanto
loĝis en la jaroj 1886 kaj 1897
en tiu-ĉi domo

Laŭ la oficiala programo devis okazi nur hodiaŭ vespere la interkonatiĝa vespero de la kongreso. Sed post tri aŭ kvar tagoj de konstanta fratiĝo, la kongresanoj jam ne bezonis tiun momenton por konatiĝi.

Dimanĉo, 10 aŭgusto.—La solena malferma kunsido.—Ĝis tiu-ĉi tago ni ne atingis la feliĉan okazon admiri la grandegan salonon de *Koncert Haus*, t. e. la salono kie devas okazi la solena malferma kunsido, multe pli belan, multe pli ampleksan ol tiu en kiu okazis la merkreda kunsido.

Je 10 30 n. la kunsido komenciĝis per preludo sur orgeno. Poste miksita ĥoro kantis kantojn *La Espero* kaj *La Frateco.*

Kiel prezidinto de la XVa Prof. Dietterle malfermas la XVIan oficiale kaj solene, laŭ la tradicio. *Vivu la Deksesa!* Li proponas liston de estraro, kiu estas akceptata:

Prez : Ministeria konsilisto D-o. Minibeck.

Vicprez.: S-oj. Schröder, Schamanek, Privat, Warden, Merchant, Aktargiev, Kamaryt, Steche, Deligny, Lajos, Filippetti kaj Bujvid.

Gen. Sekr.: S oj. Edmonds, Kreuz kaj Smital.

Dr. Lázaro Luis Zamenhof
1859-1917
a quien la humanidad debe
la lengua auxiliar
Esperanto.
Vivió en los años 1886 y 1897
en esta casa.

Según el programa oficial, estaba señalado para hoy por la tarde el acto de la recepción para el conocimiento recíproco de los congresistas. Pero después de tres o cuatro días de constante confraternidad, los congresistas no necesitaban ya de esta ocasión para conocerse.

Domingo, 10 de agosto.—Solemne sesión de apertura. Hasta este día no tuvimos la dicha de admirar el salón grande del *Concert Haus*, esto es, el salón donde debía celebrarse la solemne sesión de apertura, mucho más hermoso, mucho más capaz que aquel en que se celebró la sesión del miércoles.

A las 10'30, comenzó la sesión con un preludio ejecutado al órgano. Después, un coro mixto cantó *La Espero* y *La Frateco.*

Como presidente que fué del XV° el profesor Dietterle declara solemne y oficialmente abierto el XVI° Congreso, con la fórmula tradicional, dando el grito de «¡Viva el XVI°!», proponiendo a continuación la lista del comité directivo siguiente, que fué aceptada.

Presidente Consejero ministerial, doctor Minibeck.

Vicepresidentes: Sres. Schröder, Schamanek, Privat, Warden, Merchant, Aktargiev, Kamaryt, Steche, Deligny, Lajos, Filipetti y Bujvid.

Secretarios generales: Sres. Edmonds, Kreuz y Smital.

Help-Sekr.: S-oj. Halbedl kaj Blaas.

La Prezidanto D-o. Minibeck leviĝas por saluti la esperantistojn el la tuta mondo kaj danki al ili pro la elekto de Vien kiel urbon de la XVI[a].

Estis tre aplaŭdata.

Reprezentanto de la Kanceliero D-o. Seipel transdonas en germana lingvo la saluton de la kanceliero.

La Prezidanto dankas. Krome oni sendos telegramon al D-o. Hainisch.

Vicurbestro D-o Emmerling salutas la kongreson kiel reprezentanto de la ĉefurbestro en germana lingvo. Li diras, ke Wien havis jam ofte kongresojn, sed ankoraŭ ne tian, kiu reprezentas tiel komplete la tutan mondon kiel la nuna. Deziras plej bonan sukceson.

Univ. Prof. D-o. Suess salutas esperantlingve nome de la Universitato de Vien.

Nun D-o. Privat leviĝas, tondre aplaŭdate de la kunvenintaro. Oni ne bezonas ripeti la laŭdojn, kiujn li ofte ricevis kaj meritis kiel oratoro fascinanta sian aŭdantaron. Li diras ke, promenante tra la stratoj de la urbo kaj admirante la grandiozajn palacojn, li devis ĉagreniĝi, ĉar ili nun staras malplenaj. Kaj lin kaptis la penso, ĉu tiuj palacoj ne povus fariĝi sidejoj de grandaj internaciaj organizaĵoj. —La esperantistoj detruas la drakegon de la diverslingveco, starantan apud la landlimo.—Niaj kongresoj donu al ni por unu momento realan imagon pri tio, kia estus la mondo, se tie kunvivus homoj kun homoj.

Kun aplaŭdo de la tuta salono la Prezidanto dankas al la oratoro pro liaj belaj paroloj.

Nun salutas la oficialaj reprezentantoj de eksterlandaj registaroj:

La eksterordinara pola ambasadoro en Wien D-o. Lasocki en lingvoj pola kaj esperanta.

Secretarios auxiliares: Sres. Halbedl y Blaas.

El Presidente, Dr. Minibeck, se levanta para saludar a los esperantistas de todo el mundo y agradecerles la elección de Viena como ciudad donde había de celebrarse este Congreso XVI[o].

Fué muy aplaudido.

El representante del Canciller doctor Seipel, traslada en alemán el saludo del mismo.

El Presidente da las gracias. Además, se acuerda remitir telegrama al Dr. Hainisch.

El Segundo Alcalde, Dr. Emmerling, saluda en alemán al Congreso, como representante del Alcalde. Dice que Viena ha tenido muchos congresos, pero ninguno como el actual, que representa de un modo completo a todo el mundo. Termina deseándole un ruidoso éxito.

El profesor de la Universidad doctor Suess saluda, en Esperanto, en nombre de la Universidad de Viena.

Al llegar a este punto se levanta el Sr. Privat, recibiendo una ovación de la concurrencia. No es necesario repetir los aplausos que continuamente recibió y mereció como orador que fascina al auditorio. Dice que, paseando por las calles de la ciudad y admirando los grandiosos palacios, lamentaba verlos deshabitados. Y le sobrevino la idea de que ¿por qué no habían de poder ser ocupados por grandes asociaciones internacionales? Los esperantistas—añade—destruyen el dragón de la diversidad de lenguas situado en las fronteras. Dennos, pues, nuestros congresos por un solo momento, la imagen real de lo que sería el mundo si de este modo convivieran los hombres entre sí.

Con el aplauso general de todo el salón, el Presidente agradeció al orador sus bellas palabras.

Seguidamente saludan los representantes oficiales de los gobiernos extranjeros.

El embajador extraordinario de Polonia en Viena Dr. Lasecki, en alemán y en Esperanto.

Prof. D-o. Dietterle por la germana Ministerio de Interno.

Komandanto Mangada nome de hispana registaro kaj de Ruĝa Kruco de Hispanujo.

S-o. Isbrücker nome de la nederlanda registaro.

D-o. Fischer por la rumana Ministerio de Komerco kaj Industrio; krome S-o. Morariu nome de rumana Ministerio por interno kaj de Ĝenerala Direkcio de Polico kaj Ŝtata Sekureco.

Plue salutas reprezentanto de Ruĝa Kruco en Genève S-o. Horner; estas jam la kvaran fojon, ke li oficiale reprezentas Ruĝan Krucon ĉe Universala Kongreso de Esperanto.

Kiel reprezentanto de blinduloj salutas Prof. Kozmary.

Post paŭzo de kelkaj minutoj la delegitoj de la naciaj societoj diras siajn salutojn. La kongresa sekretario S-o. Smital petas, ke ĉiu diru unu frazon en sia nacia lingvo kaj finu en Esperanto, sed parolu ne pli longe ol unu minuton.

Post la salutparoladoj de la naciaj delegitoj la prezidanto fermas la kunsidon, sincere dankante al ĉiuj ĉeestantaj gastoj kaj esperantistoj kaj dirante, ke la hodiaŭa tago restos agrabla rememoraĵo.

Mi volas aldoni post tiu ĉi raporto de la Solena malferma kunsido, ke ĝi tute kontentigis la ĉeestantaron. Eĉ mi povas certigi ke preskaŭ ĉiuj, kiuj, en la unuaj momentoj iomete aspektis malkontentaj, pos tiu ĉi grandioza soleneco, montriĝis pli kontentigitaj.

El Profesor Dieterle, en nombre del Ministro alemán de la Gobernación.

El Comandante Mangada en nombre del Gobierno español y de la Cruz Roja Española.

Dr. Ficher, por el Ministro de Industria y Comercio de Rumania; además el Sr. Morariu, en nombre dsl Ministerio de la Gobernación, de la Dirección General de Policía y Seguridad de Rumania.

Seguidamente saluda el representante de la Cruz Roja de Ginebra, Sr. Horner; esta es la cuarta vez que dicho señor representa oficialmente a dicha Institución en los congresos universales de Esperanto.

En representación de los ciegos saludó el Profesor Kozmary.

Tras una pausa de algunos minutos, los delegados de las asociaciones nacionales saludan igualmente. El Secretario Sr. Smital suplica que cada uno diga una frase en lengua nacional y luego la traduzca al Esperanto, pero con la condición de que cada cual no hable más que un minuto.

Después de las salutaciones de los delegados nacionales, el Presidente levanta la sesión, agradeciendo sinceramente a todos los presentes su asistencia, terminando con el deseo de que el día de hoy quede como agradable recuerdo para todos.

Deseo añadir a esta reseña de la solemne apertura del Congreso, que éste ha satisfecho a los congregados. Hasta puedo asegurar que casi todos los que en los primeros momentos parecían algo descontentos, luego de esta grandiosa solemnidad se mostraban más satisfechos.

LA LABORKUNSIDOJ

(Lundo, 11 aŭgusto; mardo, 12 aŭgusto; merkredo, 13 aŭgusto)

Lunde oni legis la saluttelegramojn kaj leterojn diversajn raportojn kaj oni decidis ĉesigon de K. K. K.

SESIONES DE TRABAJO

(Lunes, 11, martes, 12, y miércoles, 13 de agosto)

El lunes se leyeron telegramas de salutación, cartas y distintas memorias, decidiéndose cesara la K. K. K.

Marde oni ĉefe pritraktis la regularon de la kongreso.

Merkrede oni eksciis, ke la inaŭguro de la tombomonumento al D-o. Zamenhof povos okazi nur en somero 1925 aŭ 1926.

Oni diskutis petskribon al Nobel-fondaĵo en Stockholm por ricevi premion al la vidvino de la majstro.

Koncerne la kongreslokon por 1925 oni ekscias, ke neniu urbo invitis por tiu jaro, sed ke por 1926 jam estas pluraj invitoj.

S-o. Merchant invitas kongresi en Granda Britujo por 1926. Li diras, ke la prezoj en Granda Britujo estas malpli altaj ol en Wien.

S o. Privat komunikas, ke C. K. havas tri ideojn, se en 1925 ne povus okazi kongreso:

1. Esperantista Somera Universitato en Svisujo.

2. Kongreso pri iu idealista demando, ekz. pacifista.

3. Tutmonda turista kongreso.

Je la fino de la kunsido D-o. Privat esprimas la dankon al la Loka Komitato. Ili faris multon, ĉar ne estas facile aranĝi kongreson por 3.000 homoj, tiom pli, ĉar la esperantistoj estas iom sendisciplinaj homoj. Ĉi tiu kongreso estas la lasta de la unua periodo (periodo de organizado), venas nun la dua periodo (periodo de praktika laborado).

S-o. Schröder dankas nome de Loka Komitato al la kongresanoj, ĉar ili faris tiel longan vojaĝon, ĉar ili devis suferi iomete, precipe pro la prezoj ĵus denove altiĝintaj en la lasta tempo. Li petas rememori pri la belaĵoj pli ol pri la malagrablaĵoj.

Post tio D o. Privat fermas la kongreson.

El martes se trató principalmente del reglamento del Congreso.

El miércoles llegó la noticia de que la inauguración del mausoleo al Dr. Zamenhof podría tener lugar únicamente durante el verano de 1925 ó 1926.

Se discutió una instancia a la fundación Nobel, de Stokolmo, para que la señora viuda de Zamenhof pudiese recibir un premio.

Con referencia al lugar en que se había de celebrar el Congreso en 1925, se sabe que ninguna ciudad ha invitado para dicho año, aunque para 1926 se han recibido ya varias invitaciones.

El Sr. Merchand invita a celebrar Congreso en Inglaterra para 1926, y dice que los precios en Inglaterra son más baratos que en Viena.

El Sr. Privat comunica que C. K. tiene tres pensamientos, si en 1925 no se puede celebrar Congreso.

1.° Universidad esperantista veraniega en Suiza.

2.° Un Congreso sobre algún punto idealista, por ejemplo pacifista.

3.° Un congreso turista mundial.

Al final de la sesión, el Dr. Privat expresa su agradecimiento al Comité Local. El hizo mucho—dice—porque no es fácil organizar un Congreso para 3.000 personas, tanto más cuanto que hay que tener en cuenta que los esperantistas son personas algo indisciplinadas. Este Congreso—añade—es el último del actual período—período de organización—viniendo ahora el segundo período—período de labor práctica.

El Sr. Schroder, da las gracias a los congresistas en nombre del Comité Local, ya que han debido sufrir un poco, principalmente por la elevación de precios, de nuevo efectuada recientemente. Termina suplicando recuerden mejor las cosas bellas que las desagradables.

Finalmente, el Dr. Privat declaró clausurado el Congreso.

Congresista, núm. 3.270.

❖ ❖ ❖

Nova Esperantista Grupo en Soller (Mallorca)

Post mallongaj preparaj laboroj, la 15an de aŭgusto stariĝis la Esperantista Grupo *Solleric* kaj oni elektis la jenan Direktantan komitaton:

Prezidanto: S-ro. Miguel Arbona Oliver.

Vicprezidanto: S-ro. Jaime Bestard Cánaves.

Sekretario: S-ro. Miguel Serra Pastor.

Vicsekretario: S-ro. Bartolomé Coll Ozonas.

Voĉdonantokasisto: S-ro. Jaime Coll Arbona.

Voĉdonantobibliotekisto: S-ro. Andrés Cañellas Muntaner.

Voĉdonantasesorino: Frno. Francisca Pizá Castañer.

Voĉdonantasesorino: Frno. Francisca Pizá Bennasar.

Tiu-ĉi ĵus naskiĝinta societo varme salutas ĉiujn Societojn kaj Grupojn samcelantajn.

La dimanĉon 17an de sama monato, solene oni malfermis la unuan Kurson de Esperanto, kiu estis ĉeestata de multaj personoj. Prezidis la Urbestro kaj ĉeestis gravaj reprezentantaroj de la Esperantista Klubo Palma, de la Ruĝa Kruco kaj de la Prokultura Societo de Mallorca.

Alparolis la ĉeestantaron S-ro. Sancho, komitatano de Esperantista Klubo Palma, klarigante la utilecon de Esperanto.

S-ro. Barceló, Delegito de U. E. A. en Palma, faris mollangan klarigon pri la gramatikaj reguloj de la lingvo internacia Esperanto.

Poste S-ro. Alomar, prezidanto de Esperantista Klubo Palma, salutis je la nomo de tiu-ĉi societo la novan grupon kaj per ĉirkaŭpremo donita al ĝia Prezidanto, esprimis la unuiĝon, kaj fratecon, kiuj devas regi inter ambaŭ societoj.

S-ro. Guillermo Colom je la nomo de la Prokultura Asocio de Mallorca gratu-

Nuevo Grupo Esperantista en Soller (Mallorca)

Tras breves trabajos preparatorios, el 15 de agosto se fundó el Grupo Esperantista *Solleric* y se eligió la siguiente Junta Directiva:

Presidente: D. Miguel Arbona Oliver.

Vicepresidente: D. Jaime Bestard Cánaves.

Secretario: D. Miguel Serra Pastor.

Vicesecretario: D. Bartolomé Coll Ozonas.

Vocal Cajero: D. Jaime Coll Arbona.

Vocal-Bibliotecario: D. Andrés Cañellas Muntaner.

Vocal-Asesora: Srta. Francisca Pizá Castañer.

Vocal-Asesora: Srta. Francisca Pizá Bennasar.

Esta recién nacida sociedad saluda calurosamente a todas las sociedades y grupos similares.

El domingo, 17 del mismo mes, fué la apertura solemne del primer Curso de Esperanto, a la que asistieron muchas personas, presidió el Alcalde, acompañado de importantes representaciones del Club Esperantista de Palma, de la Cruz Roja y de la Sociedad Instructiva de Mallorca.

Se dirigió a la concurrencia el señor Sancho, miembro de la Directiva del Club Esperantista de Palma, dando a conocer la utilidad del Esperanto.

El Sr. Barceló, Delegado de U. E. A. en Palma, hizo una breve exposición de las reglas gramaticales de la lengua internacional Esperanto.

Luego el Sr. Alomar, Presidente del Club Esperantista de Palma, saludó en nombre de esta sociedad al nuevo Grupo y con un abrazo dado a su Presidente expresó la unión y fraternidad que deben reinar entre ambas sociedades.

D. Guillermo Colom, en nombre de la Sociedad Instructiva de Mallorca, felicitó

is la membrojn de la nova grupo pro ilia ekagado kaj laŭdegis la valoron de l' parolo kiel antaŭenpelanta forto en la kultura progresado de l' popoloj, kiu ajn lingvo estas uzata.

Fine la Prezidanto de l' Esperantista Grupo *Solleric*, S-ro. Arbona, esprimis sian dankemon al ĉiuj ĉeestantoj, al la komisiono organizinta la Grupon kaj al ĉiuj kiuj bonvoleme rigardis la klopodojn por la disvastigo de Esperanto en Soller.

a los miembros del nuevo Grupo por su iniciativa y ensalzó el valor de la palabra como fuerza propulsora en el progreso cultural de los pueblos, sea cualquiera la lengua usada.

Finalmente, el Presidente del Grupo Esperantista *Solleric*, Sr. Arbona, expresó su agradecimiento a todos los presentes, a la Comisión organizadora del Grupo y a cuantos miraron con buena voluntad los esfuerzos para la difusión del Esperanto en Soller.

SCIIGOJ

Laŭ oni anoncis, la 3an de septembro, je la 11'5 h. nia samideano S-ro. Mangada faris paroladon per senfadena telefonio en la madrida stacio de la centro *Radio Iberia*.

Li parolis pri *Impresoj de vojaĝo esperanto-radioista*, dum 20 minutoj. Lia konferenco estis aŭskultata de multenombraj personoj ĉu esperantistoj ĉu ne esperantistoj el la ĉefaj urboj de Hispanlando. Sed pro la malbonaj atmosferaj cirkonstancoj tiutempaj, ne ĉiuj aŭdis bone, tamen Málaga kaj aliaj urboj aŭdis tre bone.

Malgraŭ tio, la eksperimento estis tre profita por nia celo, ĉar la teknika direktoro kaj la administranto de *Radio Iberia* kiuj ĉeestis la paroladon de S-ro. Mangada tre bone impresis pri la afero, tial ke ili interkonsentis aranĝi planon por novaj paroladetoj pritraktantaj la esperantan vojaĝon de S-ro. Mangada al Wieno, por altiri la atenton de la aŭskultantoj pri nia kara lingvo. Eĉ oni pritraktis pri la klarigado de esperanta kurso per la Stacio.

Ni vere gratulas nian amikon S-ro.

NOTICIAS

Conforme estaba anunciado, el día 3 de septiembre, a las once y cinco minutos de la noche, nuestro correligionario señor Mangada pronunció un discurso por medio de la telefonía sin hilos en la Estación que en Madrid tiene establecida el centro *Radio Iberia*.

El Sr. Mangada habló sobre *Impresiones de un viaje esperanto-radioista* durante 20 minutos. Su conferencia fué escuchada por muchas personas, tanto esperantistas como no esperantistas, de las principales ciudades de España. Pero debido a las desfavorables condiciones atmosféricas de aquel día, no todos oyeron bien; sin embargo, Málaga y otras capitales oyeron muy bien.

Ello no obstante, el experimento fué muy provechoso para nuestro objeto, pues tanto el director como el administrador de *Radio Iberia*, presentes durante la conferencia del Sr. Mangada, salieron muy bien impresionados del asunto, tanto, que convinieron en establecer un plan de nuevas conferencias cortas, en las que se tratará del viaje del Sr. Mangada a Viena, con objeto de atraer la atención de los oyentes hacia nuestra querida lengua. Hasta se llegó a tratar de dar un curso de esperanto por medio de la Estación.

Verdaderamente damos la enhorabue-

Mangada kaj al la hispana esperantistaro, ĉar la fakto estas tre influa por nia movado.

S-ro. Mangada diras al ni per tre kuraĝiga letero, ke pere de la gazeto *Radio Ciencia Popular*, tutplene favora je Esperanto, li atingis la paroladon en la Stacio kaj pluajn paroladojn kaj klarigadon de kurso per radio, kaj komprenebIe, li rekomendas nin helpi tiun-ĉi gazeton ĉar la eldonistoj estas ankaŭ veraj idealemuloj.

Do, ĉiuj samideanoj hispanaj devas sin turni al la redaktejo de *Radio Ciencia Popular* (Str. Válgame Dios, 6, Madrido), gratulantaj la direktoron, ĉar li jam publikigadis opiniojn pri Esperanto kaj ŝlosilon; krome en ĵus aperinta numero, ankaŭ publikigis la plenan paroladon de S-ro. Mangada.

Ĉar oni pritraktas tiun aferon, ni deziras rememori la hispanajn samideanojn, kaj altiri ilian atenton, pri la Esperanta-Radio-Stacio en Genevo. Niaj legantoj eble jam aŭdis paroli pri tiu entrepreno elpensita de nia internacia pioniro D-ro. Privat, laŭ alvoko publikigata de li en la gazeto *Esperanto* de U. E. A.

Estas nepre necese ke ni havigu al ni propran stacion kaj ni povas atingi tiun valoran ilon por la proksima triumfo de nia celo, tute facile se ni aŭskultas la alvokojn de D-ro. Privat pri tiu interesega afero.

La delegito en Barcelono de la malaperinta *Hispana Esperantisto*, sendis al ni kvardek pesetojn por helpi la publikigadon de La Suno Hispana. Tion faris Sro. Francisco Piñol, nia antikva esperanta amiko, ĉar laŭ li diris, 'tiu momsumo apartenis al kotizoj ceterantaj de tiu gazeto, kaj li sendis al ni ĝin laŭ interkon-

na a nuestro amigo el Sr. Mangada y al esperantismo español, por la gran influencia que tiene el hecho para el movimiento esperantista.

El mismo Sr. Mangada nos comunica en carta muy expresiva que, gracias a la revista *Radio Ciencia Popular*, completamente favorable al Esperanto, consiguió hablar en la Estación, en éste y en sucesivas conferencias y también dar el curso referido por medio de la radio, y, como es natural, nos recomienda apoyemos a dicha revista porque además los editores, dice, son también verdaderos idealistas.

Así, pues, todos los camaradas españoles deben dirigirse a la redacción de *Radio Ciencia Popular* (calle de Válgame Dios, 6, Madrid), dándole la enhorabuena al Director, toda vez que ya publicó opiniones acerca de esperanto como clave; además, en uno de los números que acaba de aparecer, ha publicado el discurso completo del Sr. Mangada.

Ya que estamos tratando de este asunto, deseamos recordar a nuestros camaradas españoles y atraer su atención, acerca de la Estación Radio-Esperantista de Ginebra. Nuestros lectores tal vez ya habrán oído hablar de esta empresa original de nuestro campeón internacional el Dr. Privat, en la alocución por él en la revista *Esperanto* de U. E. A.

Es de todo punto necesario que nosotros tengamos estación propia y podemos conseguir instrumento de tanto valor para el próximo triunfo de nuestra causa, de un modo totalmente fácil, si no desatendemos la alocución del Dr. Privat, sobre tan interesante asunto.

El delegado en Barcelona de la revista que dejó de publicarse *Hispana Esperantisto*, nos ha remitido 40 pesetas para ayudar a la publicación de La Suno Hispana. Ha procedido así D. Francisco Piñol, nuestro antiguo amigo esperantista, porque, según dice, dicha suma corresponde a las cuotas sobrantes de aquella

sento kun S-ro. Mangada kaj Zamenhofa Federacio.

Ni tre dankas S-ron. Piñol pro la sendaĵo kaj al S-ro. Mangada pro lia sindonemo.

La unuajn tagojn de septembro vizitis nian redaktejon, la eminenta itala esperantisto S-ro. Profesoro Gino Lupi de la R. Liceo Femminile *G. Agnesi*. Li faras nun rondirvojaĝon tra Hispanio, vizitanta la andaluziajn urbojn Córdoba, Granada, Sevilla kaj aliaj.

Ni deziras al nia simpatia amiko tre feliĉan vojaĝon kaj restadon en nia patrujo.

Kataluna Esperantisto reaperis en sia antaña formato kaj plano. Gia unua duobla numero, julio-aŭgusto, de ĝia tria epoko enhavas interesan plenan raporton pri la XIª Kongreso de la Kataluna Esperantista Federacio, en Vich kaj pri ĝiaj Floraj Ludoj, grava kaj belega festo dediĉita al la poezio, majstre verkitan de nia meritplena samideano S-ro. Jako Grau Casas.

Ni ĝojas pri tio ke la malapero de tiu ĉi tre ŝatata gazeto estis nur kelkmonata dormado kaj ni deziras al ĝi longan kaj progresan vivon.

revista, cuya cantidad nos ha remitido en virtud de acuerdo con el Sr. Mangada y La Federación Zamenhofa.

Agradecemos al Sr. Piñol el envío y al Sr. Mangada su desprendimiento.

En los primeros días de septiembre visitó nuestra Redacción el eminente esperantista italiano Profesor Gino Lupi del R. Liceo Femminile *G. Agnesi*, el cual realiza actualmente una excursión por España, visitando las ciudades andaluzas Córdoba, Granada, Sevilla y otras.

Deseamos a nuestro simpático amigo felicísimo viaje y estancia en nuestra patria.

Kataluna Esperantisto reaparece en su forma y plan anterior. Su primer número doble, julio-agosto, de su tercera época, contiene una interesante y completa relación del XI Congreso de la Federación Catalana Esperantista en Vich y de sus Juegos Florales, importante y hermosa fiesta dedicada a la poesía, magistralmente descrita por nuestro meritísimo *samideano* D. Jaime Grau Casas.

Celebramos que la desaparición de esta muy apreciada revista haya sido sólo un sueño de pocos meses y le deseamos larga y próspera vida.

Recenzo

Ni havis la plezuron ricevi novan verkon senditan de nia samideano el Córdoba S-ro. Francisko Azorin: ĝi temas pri instruado de Esperanto por hispanparolantoj kaj en 10 lecionoj entenas ĉiujn regulojn kaj abundan materialon por ekzercoj ĉiuspecaj.

La bela antaŭparolo celas per trafaj sed maltroaj vortoj pravigi la ekziston de internacia lingvo, skizi la historion de la multenombraj projektoj kaj pruvi la sol-

Crítica literaria

Hemos tenido el gusto de recibir una nueva obra enviada por nuestro correligionario de Córdoba, D. Francisco Azorín; se destina a la instrucción del Esperanto para los que hablan lengua castellana, y en diez lecciones contiene todas las reglas y abundante material para toda clase de ejercicios.

El hermoso prólogo, con escuetas y atinadas razones, tiende a justificar la existencia de un idioma internacional, diseñar la historia de los numerosos

von per Esperanto, la nura praktika, taŭga kaj *vivanta lingvo supernacia* homfratiga pro ĝia *interna ideo*, kies ĉefa ilo por komuna utiligo estas Universala Esperanto Asocio. Estas bona pledo por konvinko de eklernantoj.

La metodo estas tute malsimila al aliaj hispanaj gramatikoj; nur la dekses fundamentaj reguloj, klarigataj per tre koncizaj vortoj, sed abunda leksikono ordigata laŭ pleja simileco aŭ malsimileco de hispana traduko. Gi nek ripetadas senutile, nek multe ampleksas, sed en malgranda volumo entenas ĉion necesan kaj malfermas larĝan vojon por tiuj personoj, kiuj kutimiĝintaj studi kaj konantaj ĉiujn gramatikajn valorojn, deziras konvinke lerni Esperanton.

Negravaj eraroj, la plejmulto de la presisto, ne malgrandigas ĝian efektivan valoron.

La Sendanĝereco de Francujo estas titolo de verko ricevita. En la antaŭparolo, la aŭtoro André Honnorat, franca senatano kaj eks-ministro, diras ke ĝi celas disvastigi trans la limojn la koncepton francan pri garantiita sendanĝereco, kiel bazo por la paco de Eŭropo, tial, kvankam estas tradukata en diversajn lingvojn, li tamen estas konvinkita ke esperanta traduko trafos homojn en multaj landoj, kiuj alie neniam aŭdus pri la nacilingvaj tradukoj aŭ pri la franca originalo.

Bone verkita libro, plene pruvas ke Esperanto jam praktike ludas sian rolon en plej gravaj internaciaj sferoj, tial ĝin utiligas amplekse en siaj publikigaĵoj la Societo *L' Idée Française a l' Etranger.*

proyectos y probar la solución por el Esperanto, la sola práctica, útil y *viviente lengua supernacional* que fraterniza a los hombres por su *idea interna*, cuyo instrumento principal para el uso común es la Asociación Universal Esperantista. Constituye un buen alegato para convicción de los que empiezan el estudio.

El método es completamente distinto al de otras gramáticas españolas; solamente las dieciséis reglas fundamentales, explicadas con palabras muy concisas y abundante léxico, ordenado según la mayor afinidad o contrariedad de la traducción española. Ni repite nada inútil, ni ocupa gran espacio, sino que en pequeño volumen contiene todo lo necesario y abre ancho camino para aquellas personas que, acostumbradas a estudiar y conociendo todos los valores gramaticales, desean por convencimiento estudiar el Esperanto.

Insignificantes errores, la mayor parte del impresor, no empequeñecen su valor efectivo.

La Seguridad de Francia es el título de una obra recibida. En el prólogo, el autor André Honnorat, senador y ex ministro francés, dice que tiende a divulgar, más allá de las fronteras, el concepto francés de una seguridad garantizada, como base para la paz de Europa; por eso, aunque se está traduciendo en diversos idiomas, está convencido de que la traducción esperanta llegará a hombres en muchos países, que de otro modo nunca hubieran conocido las traducciones en lengua nacional ni el original francés.

Es un libro bien escrito, que prueba plenamente que el Esperanto ya desempeña prácticamente su papel, en las más importantes esferas internacionales, por lo que lo utiliza ampliamente en sus publicaciones la Sociedad *L' Idée Française a l' Etranger.*

TIPOGRAFIA MODERNA, A C. DE M. GIMENO, PRIMADO REIG (antes Avellanas, 11, VALENCIA